

ERITYISLASTEN OMAISHOIDON KEHITTÄMINEN KAINUUSSA -
HANKE

ErinOmainen

SISÄLTÖ

1	OSAHANKKEEN NIMI:	3
2	ALUE, JOSSA HANKE TOTEUTETAAN JA VALITTU TOIMINTAMALLI	3
3	HAKIJAN TIEDOT	3
3.1	Hankkeen vastuutaho	3
3.2	Hankkeen suunniteltu vetäjä	3
4	LÄHTÖTILANNE	4
4.1	Maakunnan väestömäärä.....	4
4.2	Erityislapsiperheiden palvelurakenteen kuvaus ja kehittämispotentiaali	4
4.3	Alueella aiemmin toteutuneet ja meneillään olevat hankkeet.....	5
4.4	Liittymäpinnat alueella muihin teemaan liittyviin hankkeisiin, jotka juurtuneet pysyväksi toiminnaksi.....	6
5	HANKKEEN TOIMINTAMALLIN /MALLIEN TAVOITTEET JA TAVOITELLUT HYÖDYT .	7
5.1	Tavoitteet	7
5.2	Tavoitellut hyödyt	8
6	HANKKEEN TOTEUTUS JA AIKATAULU	10
6.1	Hanketoiminnan toteuttaminen maakunnallisena yhteistyönä.....	10
6.2	Toteuttajien työnjako	13
6.3	Tietojärjestelmien yhteiskäyttömahdollisuuksien kuvaus	13
6.4	Juurruttamissuunnitelma	13
6.5	Hankkeen aikataulu.....	13
7	TARVITTAVAT VOIMAVARAT	14
7.1	Hankkeen henkilöstö.....	14
7.2	Budjetti	14
8	VIESTINTÄ	14
8.1	Asiakkaiden/ omais- ja perhehoitajien / henkilöstön osallistamissuunnitelma	14
8.2	Viestintä – ja vaikuttamissuunnitelma	14
9	TOIMINNAN ARVIOINTI	15
9.1	Riskien tunnistaminen ja riskien hallintasuunnitelma	15
9.2	Itsearviointin toteutus ja väliarviointi.....	16

1 Osahankkeen nimi:

Erityislasten omaishoidon kehittäminen Kainuussa – Erinomainen

Liittyy päähankkeeseen: Etelä-Savon asiakaslähtöinen palveluohjausverkosto ja osaamiskeskus omais- ja perhehoitoon

2 Alue, jossa hanke toteutetaan ja valittu toimintamalli

Tämä hanke toteutetaan osana isompaa Etelä-Savon asiakaslähtöinen palveluohjausverkosto ja osaamiskeskus omais- ja perhehoitoon kehittämishanketta. Hanke on Kainuussa toteutettava osahanke.

Toteuttajana Kainuussa on Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä (Kainuun sote). Kainuun sote on arvostettu edelläkävijä sote-palvelujen kehittämisessä. Kuntayhtymä tuottaa Hyrynsalmen, Kajaanin, Kuhmon, Paltamon, Ristijärven, Sotkamon ja Suomussalmen kuntien kaikki sosiaali- ja terveystalvet. Puolangalla Kainuun sote vastaa erikoissairaanhoidosta, erityishuoltopiirin toiminnasta ja ympäristöterveydenhuollosta (mm. eläinlääkäri- ja terveystalvet). Sote-kuntayhtymä tuottaa alueelleen myös henkilöstö-, talous- ja tietohallinnon palveluja. Kuntayhtymä työllistää noin 3 700 henkilöä.

Keskeinen rooli osahankkeen toteuttamisessa on vertaistukiryhmä Leijonaemoilla, jotka toimivat hankkeen kehittäjäasiakasryhmänä.

Kainuun osahanke liittyy omais- ja perhehoidon toimintamallien kehittämiseen (3.3.). Kainuussa kehitetään vammaisten lasten omaishoitoa, johon ei ole annettu valmiita toimintamalleja. Kainuun tavoitteena on luoda työparimalli erityislasten /vammaisten lasten omaisten tukemiseen.

3 Hakijan tiedot

3.1 Hankkeen vastuutaho

Kainuun osakokonaisuudesta vastaa Kainuun sosiaali – ja terveydenhuollon kuntayhtymä (Kainuun sote). Käytännön työn organisoimisesta ja toteutuksesta vastaa Kainuun soten kehittämis- ja suunnitteluyksikkö.

3.2 Hankkeen suunniteltu vetäjä

Tässä vaiheessa hankkeelle ei ole nimetty vetäjää, mutta osajia löytyy Kainuun soten alueelta. Kainuun soten kehittäminen ja suunnitteluyksiköllä on vahva kokemus onnistuneista hanketyöntekijöiden rekrytoinneista.

4 Lähtötilanne

4.1 Maakunnan väestömäärä

Kainuun väestömäärä on noin 75.300 asukasta. 0-14 -vuotiaiden osuus väestöstä on 13,7 %, 15–64 -vuotiaiden osuus 14,4 %, 65–84 -vuotiaiden osuus 21,7 %. Kainuu on Belgian kokoinen, harvaan asuttu alue keskellä Suomea. Kainuu on muuttotappio- ja korkean työttömyyden alue.

4.2 Erityislapsiperheiden palvelurakenteen kuvaus ja kehittämispotentiaali

Kainuussa toimii omaishoitajia ikäihmisille ja lapsille. Omaishoidontuen myöntäminen Kainuun soten organisaatiossa on jakautunut eri sektoreille; vanhuspalveluihin, kehitysvammapalveluihin ja vammaispalveluihin.

Kainuun alueella eri kunnissa asuu lapsiperheitä, joiden vanhemmat ovat lastensa omaishoitajia. Puhutaan erityislapsista. Erityislapsi käsitteelle ei ole tarkkaa määrittelyä, se on kuin veteen piirretty viiva, joka on normaalin ja poikkeavuuden rajalla. Kun perheeseen syntyy tai kun perheessä todetaan lapsella jokin sairaus, vamma tai erityinen tuen tarve, vanhemmuuden rooli muuttuu erityislapsen vanhemmuuden rooliksi. Erityislapsen vanhempana oleminen voi olla moniulotteinen haaste, joka vaatii vahvistavia voimavaroja heikentävien voimavarojen rinnalle.

Kainuun erityislapsiperheiden tilanteesta on tehty opinnäytetyönä nykytilaselvitys. Sen on tehnyt useamman erityislapsen äiti Minna Leinonen, joka on yhdistänyt erityislapsen vanhemmuuden ja sosiaalialan ammatillisen koulutuksensa ja osaamisensa kautta. Vahvana vaikuttavana tekijänä on ollut myös kolmannen sektorin toimija, Kajaanissa kokoontuva Leijonaemot vertaistukiryhmä. Ryhmä koostuu erityislapsen vanhemmista yli diagnoosirajojen. Minna Leinonen teki yhdessä opiskelukollegan Merja Räsäsen kanssa opinnäytetyön vertaistukiryhmän toiminnan käynnistämisestä. Opinnäytetyöstä esille nousi erityisesti kehittämisen kohteeksi erityislapsen vanhemmuus ja siihen liittyvä palveluohjauksen tarve sekä lasten omaishoidon kehittäminen. Näin ollen hankkeen taustalla vaikuttaa vahvasti asiakkaiden ääni, joka tulee erityislapsiperheiltä. Taustalla on myös ollut vaikuttamassa erityislapsiperheiden kanssa työskentelevät julkisen ja yksityisen puolen työntekijät.

Selvityksen mukaan tänä päivänä osa Kainuun alueella asuvista erityislapsiperheistä kokevat etteivät he saa riittävästi tukea ja tietoa heille kuuluvista palveluista vaan joutuvat itse olemaan aktiivisia ja etsimään heille kuuluvat palvelut. Perheet, joilla ei ole voimavaroja etsiä palveluja itse, jäävät ilman palveluja ja väsyvät sekä herkästi ajautuvat raskaampien palvelujen esim. lastensuojelun piiriin. Jos erityislapsiperheiden arki on kuormittunut, heidän voi olla myös vaikeaa ottaa vastaan annettua tukea ja tietoa. Osa kainuulaisista erityislapsiperheistä kokee, että palveluiden kysyntä ja tarjonta eivät kohtaa; avun tarjonta ei vastaa perheiden tarpeita. Tällä hetkellä kotiin saatavaa konkreettista apua, kuten lastenhoitoapua, on perheiden vaikeaa saada ja sitä ei juuri ole edes tarjolla. Osa perheistä kokee, että lastensuojeluun ajautumisen johdosta apua saa paremmin, kun taas osa kokee ettei sitäkään kautta ole mahdollista saada apua perheen erityisen haastavaan elämäntilanteeseen. Osa vanhemmista kokee, ettei saa mitään apua yhteiskunnalta erityislapsen vanhemmuuteen vaan apu kohdistuu erityislapsen hoitoon/kuntou-

tukseen. Haasteena on myös miten erityislapsi hoidetaan, jos vanhempi/vanhemmat itse sairastuvat.

Yhteistyön toimivuus ja tiedonkulku eri viranomaisten välillä koetaan vaihtelevaksi ja riittämättömäksi, joka näyttäytyy niin, että palveluiden piirissä olevat perheet asiakkaana joutuvat kuljettamaan tietoa eri ammattilaisten välillä. Perheet kokevat tiedon kuljettamisen rasittavana ja uuvuttavana, omia voimavaroja heikentävänä tekijänä.

Erityislapsen vanhemmat kokevat vaikeaksi tai haastavaksi työssäkäynnin tai opiskelun, koska työn ja erityislapsen hoidon ja huolenpidon yhteensovittaminen on vaikeaa. Näyttää siltä, että yhteiskunnassa ei ole tarpeeksi tietoa ja ymmärrystä lasten omaishoitajuudesta ja erityislapsen vanhemmuudesta, ja näin se on esteenä työn ja omaishoidon yhteensovittamiselle.

Selvityksen perusteella nousee esille kysymyksiä, joihin hankkeella yritetään etsiä ratkaisuja. Miten tunnistetaan erityislapsiperheiden tuen tarve? Mitä ammattilaiselta vaaditaan työskentelyyn erityislapsiperheiden parissa niin lasten omaishoidon kuin myös palveluohjauksen ja psykososiaalisen tuen antamisessa? Millä tavalla parhaiten tuettaisiin perheitä, joissa on normaalia lapsiperheen arkea haastavampi arki erityislapsen myötä? Kuka silloin vastaa jos vanhempien voimavarat eivät riitä perheen tilanteesta kertomaan eri viranomaisille ja saamaan heille kuuluvat palvelut? Kuka auttaa ja ohjaa perhettä, jos perheen tilanne on ajautunut arjen kaoottisuuteen erityislapsen myötä. Entä jos vanhempien tukemisessa ammattilaisella on ongelmalähtöinen näkökulma? Kuinka tukea erityislapsen vanhempia näkemään oman lapsensa lapsena, muunakin kuin diagnoosina? Mikä auttaa vanhempia hyväksymään muuttunut elämäntilanne erityislapsen myötä?

4.3 Alueella aiemmin toteutuneet ja meneillään olevat hankkeet

Kainuun sotessa on toteutettu vuodesta 2005 lähtien vajaat 70 erilaista sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishanketta. www.sote.kainuu.fi/paattyneet_kehittamishankkeet

Vammaispalvelujen laadun kehittämistä on tehty kahdessa eri hankeessa; Vammaispalveluiden saatavuuden ja erityisosaamisen parantaminen Kainuussa –Vasara (2006-2008) sekä Vammaispalveluiden valtakunnallinen kehittämishanke (2010-2013). Hankkeiden myötä vammaispalvelujen osaaminen ja asiakastyytyväisyys ovat parantuneet, varsinkin kehitysvammaisten ja aikuisten vammaisten osalta. Vammaisten lasten ja heidän perheidensä haasteet eivät ole aiemmin nousseet esille.

Kainuuseen perustettiin perhekeskukset hankkeen avulla vuonna 2006-2008. Perhekeskuksissa moniammatillinen toiminta jatkuu edelleen, tosin toiminnan sisällöt vaativat jatkuvaa kehittämistä. Mm. perhetyötä on lisätty ja sen laatua on kehitetty, mutta erityislapsiperheille ei perhetyöstäkään tällä hetkellä ole riittävää tukea.

Lapsiperheiden päihdepalvelujärjestelmää kehitettiin vuosina 2011-2013. Sen myötä alueelle tuli toimimaan sairaanhoitaja-sosionomi työpari lasten, nuorten ja perheiden tueksi. Tässä kehittämishankkeessa voidaan hyödyntää ko. hanketta työparityön suunnittelussa.

4.4 Liittymäpinnat alueella muihin teemaan liittyviin hankkeisiin, jotka juurtuneet pysyväksi toiminnaksi

Omaishoitoa on kehitetty vanhuspalvelujen osalta vuosina 2006-2008, jonka tuotoksen keskeisiä olivat kuntouttavan työotteen kouluttaminen omaishoitajille, omaishoitajien sijaisomaishoitajajärjestelmä sekä toimiva vertaistukijärjestelmä. Perhehoitoa kehitettiin Laadukas perhehoito Kainuussa hankkeella vuosina 2007-2009. Siinä kehitettiin perhehoidon rekrytointia perehdytyksineen ja perhehoitajien koulutuksineen sekä perhehoitajien tukea heidän työssään.

5 HANKKEEN TOIMINTAMALLIN /MALLIEN TAVOITTEET JA TAVOITELLUT HYÖDYT

Kohderyhmänä ovat koko Kainuun alueen erityislapsiperheet; pitkäaikaissairaat, vammaiset, mielenterveys ja erityistä tukea tarvitsevat lapset. Kohderyhmään kuuluvat lakisääteisen omaishoidontuen piirissä olevat perheet sekä perheet, jotka eivät tukea saa. Kelan tilastotiedon mukaan Kainuussa oli alle 16- vuotiaan vammaisuuuden saajia vuoden 2015 lopussa yhteensä 620 lasta, josta mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi sai vammaistukea reilu puolet (314) lasta.

Heinäkuussa 2016 Kainuun sotien alueella oli lakisääteisen omaishoidon tuen piirissä alle 18-vuotiaita lapsia yhteensä 75. Tuen saajia kehitysvammadiagnoosilla oli 45 ja muilla diagnoosilla yhteensä 30. Omaishoidon tuen kielteisen päätöksen oli saanut kuusi kehitysvammadiagnoosilla olevaa lasta ja kahdeksan muulla diagnoosilla ollutta lasta (1-6kk/2016).

Suomessa vuonna 2015 arvioitiin olevan valtakunnallisella tasolla ”omaishoitotilanteita” yhteensä 350 000 koskien kaikenikäisiä, joista lakisääteisen omaishoidon tuen saajia oli yhteensä 43 000. Valtaosa auttamisesta tapahtuu omaisten ja läheisten avulla ja ilman virallisia tukimuotoja.

5.1 Tavoitteet

Päätavoitteena on erityislasten omaishoidon kehittäminen

Osatavoitteet:

1. tavoitteena on kehittää erityislasten omaishoidon toimintamalli

- palvelutarpeen arviointiosaamisen lisääminen perus- ja erityispalveluissa, myös koulutoimessa
- tehdä lasten omaishoito näkyväksi ja sen hakeminen selkeäksi
- lisätä tietoa erityislapsiperheiden elämästä
- vahvistaa erityislasten omaishoitajien asemaa ja tukea heidän jaksamista
- laajentaa palveluntuottajatarjontaa vapaiden toteuttamiseksi omaishoitajien/ erityislastenvanhempien vapaiden järjestämiseksi ja toteuttamiseksi
- edistää erityislastenvanhempien/ omaishoitajien työssäkäynnin mahdollisuutta esimerkiksi ottamalla käyttöön valtakunnan tasolla tehtyjä hyviä käytäntöjä

2. tavoitteena on luoda erityislapsiperheille palveluohjaus

- kehittää matalan kynnyksen peruspalveluna erityislapsiperheiden palveluohjausta ja perhetyötä
- edistää ennaltaehkäisevästi ja tarvelähtöisesti erityislapsiperheiden hyvinvointia ja terveyttä
- kehittää kotiin annettavia konkreettisia palveluita yhteistyössä 3 sektorin kanssa esimerkiksi tilapäinen hoito,
- antaa perheille kokonaisvaltaista psykososiaalista tukea esim. neuropsykiatrisen valmennuksen avulla.

3. tavoitteena on digitalisoinnin hyödyntäminen asioiden työvälina

- kehittämällä ja hyödyntämällä erilaisia viestintävälineitä avun ja tiedon hakemiseen (Omasote, chat-linja, videovälitteisesti), jota perheet voivat hyödyntää paikasta ja ajasta riippumatta.
- hyödynnetään tiedon – ja palvelun hakemiseen esimerkiksi Hyvinvoinnin palvelutarjontaa

Tavoitteena on siirtää palveluiden painopistettä pois raskaimmista palveluista tukemalla erityislapsiperheitä heidän kodeissaan ja arjessa. Lasten omaishoidon ja erityislapsiperheiden tuen muotojen ja palvelujen kehittämisessä painopiste on ennaltaehkäisevien ja avoimuuden palvelujen toimivuudessa. Palveluiden järjestämisessä hyödynnetään oman toiminnan kehittämisen lisäksi vaikuttavasti **monituottajamallia**. Taloudelliseksi tavoitteeksi asetetaan, että erityislapsiperheiden raskaimpien palvelujen kustannukset (€/alle 18-vuotias) eivät tulevaisuudessa kasva vaan vähenevät asteittain.

5.2 Tavoitellut hyödyt

- Hankkeessa on luotu erityislapsiperheiden omaishoitajille toimintamalli ja pitkällä tähtäimellä voidaan arvioida sen vaikutuksia
 - lasten omaishoittoon on saatu näkyvyyttä, erityislapsiperheiden asema on vahvistunut
 - omaishoidon hakeminen on sujuvaa ja tavoittaa entistä paremmin sitä tarvitsevat erityislapsiperheet
 - omaishoidon ja erityislapsiperheiden vanhempien vapaiden järjestämiseksi on kehitetty monipuolisemmat vaihtoehdot hyödyntäen monituottajamallia, josta perhe itse voi valita heidän tarpeisiinsa vastaten
 - lasten omaishoitajien/erityislapsiperheiden vanhempien työssäkäynnin/opiskelun mahdollisuus on parantunut ja työpaikoilla heidän perhetilanne ymmärrettävää entistä paremmin → huomioidaan työpäivän ja työaika-ajan suunnittelussa
 - suunniteltu ja tehty opas, joka sisältää tietoa lasten omaishoitajuudesta ja erityislapsiperheiden vanhemmuudesta
 - Kela järjestää yhteistyössä Kainuun soten kanssa lasten omaishoitajille kuntoutuskursseja
- Hankkeessa on luotu erityislapsiperheiden palveluohjaus – toimintamalli
- Tuloksena hankkeesta on Kainuun soten kahden vastuualueen välinen tiivis yhteistyö, jossa erityislapsiperheiden kanssa työskentelyyn suuntaavat työntekijät toimivat työparityöskentelynä. Perhepalveluiden alueella toimii perhetyössä erityisperhetyöntekijä, jonka työskentelyn tukena on neuropsykiatrinen valmennus. Vammais- ja palveluiden alueella toimii erityislapsiperheiden palveluohjausta toteuttava erityis- ja palveluohjaaja, joka vastaa erityisesti lasten omaishoitajista. Tulevaisuudessa hankkeen jälkeen toimii erityislapsiper-

heille suunnattu maakunnallinen/alueellinen erityistyöntekijätyöpari, joka pystyisi vastaamaan laaja-alaisesti erityisiin erityislapsiperheistä nouseviin haasteisiin ja auttamaan sekä tukemaan perheitä ennaltaehkäisevästi ja matalan kynnyksen palvelun periaatteella.

- malli toimii matalan kynnyksen palveluna, joka palvelee erityislapsiperheitä paikasta ja ajasta riippumatta
 - perheiden hyvinvointi ja terveys paranee ennaltaehkäisevän tarvelähtöisyyden näkökulmasta
 - kotiin annettavia palveluita on tarpeen mukaan saatavissa entistä paremmin monituottaja- mallin avulla
 - perheet saavat psykososiaalista tukea esim. neuropsykiatrisen valmennuksen kautta kokonaisvaltaisesti
- Hankkeen myötä digipalveluja on otettu monipuolisesti käyttöön lasten omaishoidon ja erityislapsiperheiden palveluohjauksessa

* on otettu käyttöön Omasoten ryhmätoiminnot, videoyhteyden hyödyntäminen palveluohjauksessa ja neuvonnassa, perheet saavat nopeaa tukea palveluohjaus chatin kautta

6 HANKKEEN TOTEUTUS JA AIKATAULU

6.1 Hanketoiminnan toteuttaminen maakunnallisena yhteistyönä

Hankehallinnoijana toimii Etelä- Savon sairaanhoitopiiri ESSOTE. Kainuun hanke, erityislapsen omaishoidon kehittäminen, on hankkeen osahanke. Kainuu toimii päähankkeen tavoitteiden suuntaisesti. Kainuussa sote palvelut on organisoitu integroidusti jo 2005 vuodesta lähtien, ja kehittäminen tapahtuu koko Kainuun maakunnan alueella (pl. Puolanka) normaalin toiminnan mukaisesti.

Kainuussa tavoitteena on vahvistaa palveluiden monituottaja-mallia. Kunnan tarjoamien palveluiden rinnalle tuodaan järjestöjen ja yksityisten yritysten tuottamia palveluita. Sosiaalihuoltolain mukaisissa toiminnoissa korostuu vahvasti järjestöjen osuus palveluiden tuottajana. Kainuussa toimii useita järjestöjä, joiden kanssa yhteistyötä suunnitellaan ja kehitetään hankkeen aikana. Yhteistyön tavoitteena on tukea lasten omaishoitajien ja erityislapsiperheiden hyvinvointia ja terveyttä.

Toimenpiteet Kainuun osahankkeessa

– kehitetään erityislapsen omaishoidon toimintamalli

- malli rakennetaan alueen sote toimijoiden, kolmannen sektorin ja kehittäjäasiakasryhmän kanssa. Malli pohjautuu Kainuun soten integroituun organisaatioon, liittämällä mukaan muut toimijat.
 - huomioidaan erityisesti mallin luomisessa lastentaudit, lastenneurologia, lastenpsykiatria, perheneuvola, neuvolat sekä päivähoito ja koulut, järjestö- ja yritystoimijat
- uudistetaan erityislapsen omaishoidon tuen saamisen perusteet ja lisätään tietoa omaishoidon tuen mahdollisuuksista eri toimijoille
- määritellään toimintamalli niille erityislapsiperheille, jotka eivät ole lakisääteisen omaishoidon tuen saajia
- suunnitellaan ja tehdään opas lasten omaishoidosta ja erityislapsen vanhemmuudesta.
- lisätään tietoa omaishoitajuudesta työnantajille ja työterveyshuollolle vanhempien työssäkäyntimahdollisuuksien edistämiseksi.
 - tarpeen mukaan järjestetään tietoiskuja esimerkiksi työpaikkojen johdolle ja esimiehille esimerkiksi TE- toimiston henkilökunnalle
- lisätään yhteistyötä järjestötoimijoiden kanssa vanhempien tuen ja palveluiden järjestämiseen

– luodaan ja otetaan käyttöön erityislapsiperheiden palveluohjauksen toimintamalli

- koulutetaan palveluohjaaja toteuttamaan palveluohjausta erityislapsiperheille ja perhetyöntekijä erityisperhetyötä
- järjestetään yhteistyössä eri toimijoiden kanssa hankkeen työntekijöille pilotoinnin tueksi NEPSY – ja KIIKKU koulutukset

- o pilotoidaan palveluohjaaja ja perhetyöntekijä työparimallia erityislapsiperheille Kainuun alueella
- o selvitetään Kelan kanssa mahdollisuus järjestää lasten omaishoitajille suunnattuja kuntoutuskursseja omaishoitajien hyvinvoinnin ja terveyden tukemiseen mahdollisimman lähellä Kainuussa/Kainuuta
- o tehdään yhteistyötä paikallisen järjestötoimijoiden kanssa lasten omaishoitajille suunnattujen valmennusten toteuttamiseksi, esim. OmaisOiva
- o Yhteistyömahdollisuuksien selvittäminen Vamlasin kanssa
- o selvitetään MLL:n mahdollisuuksia lähteä yhteistyössä vastaamaan erityislaster omaishoitajien ja erityislastervanhempien vapaiden järjestämiseen
- o varmistetaan, että Kainuun soter lapsiperheiden kotipalvelu vastaa myös erityislapsiperheiden tarpeisiin

– suunnitellaan ja kokeillaan erilaisten viestintävälineiden hyödyntämistä erityislapsiperheille ja lasten omaishoitajille avun ja tiedon hakemisen tueksi

- o Chat-linja, joka olisi ilman asiakkuuteen sidonnaista
- o Omasoten / videoyhteyden välityksellä yhteys palveluohjaajaan ja muihin työntekijöihin
- o Omasoten ryhmätoimintojen hyödyntäminen Leijonaemot vertaisryhmässä
- o Hyvinvoinnin palvelutarjottimen hyödyntäminen erityislapsiperheiden tuessa

Alla olevien toimijoiden kanssa kehitetään lasten omaishoitoa sekä erityislapsiperheiden palveluohjausta:

Kajaanissa toimii Leijonaemot ry vertaistukiryhmä,

joka kokoontuu joka kuukauden toinen tiistai. Leijonaemot toimivat yhteistyössä Kainuun soter kanssa, ryhmän toiminnan tiedottamisessa ja antamalla tilat vertaistukiryhmän kokoontumiseen. Tiedote vertaisryhmän toiminnasta löytyy sivustolta www.leijonaemot.fi. Vertaistuki tarkoittaa samankaltaisessa elämäntilanteessa olevien ihmisten keskinäistä vuorovaikutusta, joka antaa tukea, apua ja hyötyä siihen osallistuville. Vertaisryhmässä kaikilla osallistujilla on ollut samankaltaisia kokemuksia, mikä auttaa toisten ongelmien ymmärtämisessä sekä helpottaa tunteiden ja kokemusten purkamista.

Mannerheimin lastensuojeluliiton (MLL)

Kainuun piiri tarjoaa tilapäistä lastenhoitoapua perheille. Palvelua voi saada tarpeiden mukaan jopa ympärivuorokauden. Lastenhoitoapua tarjoavat luotettavat ja koulutetut työntekijät, jotka ovat iältään vähintään 16 vuotta täytäneitä. Palvelua voisi kehittää ja laajentaa osaksi erityislapsiperheille kotiin annettavaa tilapäistä lasten- ja kodinhoitoapua. Tarkemmin sitä voisi hyödyntää lasten omaishoitajien vapaiden järjestämiseen. Haasteeksi nousevat lastenhoitajien työskentelytaidot ja riittävä kokemus sairaan, vammaisen tai erityistä tukea tarvitsevan lapsen hoitamiseen ja huolenpitoon. Haasteeseen vastaamiseen tarvitaan lisäkoulutuksen järjestämistä lastenhoitajille erityislapsen hoidon toteutukseen, esimerkiksi fysioterapeutti kouluttamaan vammaisen lapsen siirtoihin ja nostoihin.

Hyvinvoinnin palvelutarjotin

on Kainuu soten kehittämä palvelu verkossa. Palvelutarjottimen avulla kuntalainen pystyy vertailemaan, arvioimaan ja löytämään lähipalvelun, joka helpottaa arkea. Eri yritykset ja järjestöt voivat tuoda tarjoamansa palvelut esille yhteystietoineen, josta kuntalainen voi itse valita minkä vaihtoehdon hän haluaa juuri itselleen. Palvelut ovat kokonaan itse maksettavia tai julkisesti tuettuja. Erityislapsiperheille suunnatussa palveluohjauksessa työntekijä voi hyödyntää käyttämällä työkaluna paikallista palvelutarjotinta. Palveluohjauksessa on tärkeää löytää asiakkaalle sopiva palvelu, joka helpottaa ja sujuvoittaa arkea.

TATU ry

on vammautuneiden tai tapaturmaisesti vamman saaneiden lasten ja nuorten ja heidän perheidensä tukiyhdistys. Tukiyhdistys on kehittänyt internetiin palvelupolkumallin, jonka tarkoituksena on tarjota tietoa sairaiden ja vammaisten lasten perheille ja ammattihenkilöille. Palvelupolkumalli on yksi työkalupakin muodoista, jota erityis­palveluohjaaja voi hyödyntää työssään.

KELA

tukee lasten omaishoitoperheitä kohdistamalla kuntoutuksen ja vammaisetuudet lapseen, mutta lasten omaishoitajien kuntoutuksen järjestäminen on puutteellista. Ikäihmisten omaishoitajille järjestetään kuntoutusta. I&O kärkihankkeessa tavoitteena on mm. omais – ja perhehoitajien hyvinvointi ja yhdenvertaisuus. Yhdenvertaisuuden toteutumiseksi hankkeessa selvitetään mahdollisuutta lasten omaishoitajille suunnattujen kuntoutuskurssien kehittämiseen ja suunnitteluun sekä tulevaisuudessa niiden toteutumiseen.

Kainuun omaishoitajat ja läheiset ry

on perustettu jo vuonna 1999. Sen toiminta ulottuu ympäri Kainuuta. Yhdistyksen jäsenmäärä on 139. Yhdistyksen valtakunnallinen kattojärjestö on Omaishoitajat ja Läheiset -liitto ry. Kainuun Omaishoitajat ja Läheiset yhdistyksen tehtävänä on toimia omaishoitajien sekä läheisten aseman parantamiseksi ja tukemiseksi sekä kehittää heidän tukitoimia toiminta-alueella Raha-automaattiyhdistyksen tuella. Kehittämistyöllä luodaan uusia toimintamuotoja jotka tuovat vahvuutta omaishoitajien toimijuuteen. OmaisOiva- toiminta, omaishoitajia tukeva lähialuetoiminta on käynnistynyt 2014.

NEPSY – koulutus

Ratkaisukeskeinen neuropsykiatrin valmentajakoulutus antaa riittävän perustiedon erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden kanssa työskentelyyn. Perustiedon myötä se mahdollistaa voimaannuttavan työskentelyn asiakasperheiden kanssa. Koulutus perehdyttää työntekijän ratkaisukeskeisen neuropsykiatrisen valmennuksen menetelmiin, jonka kautta asiakas itse oppii tunnistamaan omia voimavaroja. Koulutus antaa pätevyyden toimia ratkaisukeskeisenä neuropsykiatrisena valmentajana sekä vahvan neuropsykiatrisen/ ADHD-asiiantuntijuuden.

KIIKKU- vauvaperhetyön toimintamalli

Erityislapsiperheiden palveluohjaukseen työtaitoa ja osaamista voidaan vahvistaa Kiikku – vauvaperhetyön työmalli koulutuksen kautta, jonka kehittäjä on Vammaisten lasten ja nuorten tukisäätiö. Työmallia käytetään perheille, jossa on erityistä tukea vuorovaikutuksessa tarvitseva alle 1 vuotias vauva. Koulutus koostuu kuudesta eri teemasta, joita ovat varhainen vuorovaiku-

tus, vauvan kehitys, vuorovaikutuksen tukeminen ja ohjaaminen, perhedynamiikka, vauvaperhe-työ osana muuta verkostoa sekä omien vahvuuksien ja rajojen tunnistaminen ammatillisuuden näkökulmasta tarkasteltuna.

6.2 Toteuttajien työnjako

Yhteistyötä tehdään koko hanketasolla ja hyviä käytäntöjä jaetaan. Hankehallinnoija vastaa yhteistyön koordinoinnista koko hankkeen tasolla.

Kainuun osahankkeessa projektille määritellään oma koordinaatioryhmänsä. Siihen tulee edustus keskeisistä hankkeesta toimijoista. Tämä ryhmä toimii Kainuun osahankkeen koordinoijana ja tavoitteiden toteutumisen seuraajana.

Projektityöryhmä / projektin asiantuntijaryhmä muodostuu hankkeessa konkreettista kehittämis-työtä tekevistä tahoista.

Osahankkeen henkilöstö: hankkeeseen palkataan kaksi 100% työajalla olevaa hankesuunnittelijaa ja osa-aikainen, 25% hankeassistentti.

6.3 Tietojärjestelmien yhteiskäyttömahdollisuuksien kuvaus

Osahankkeessa ei kehitetä tietojärjestelmiä. Hanketyössä voidaan käyttää asiakastyössä käytettäviä asiakastietojärjestelmiä, joita Kainuussa on jo käytössä. Hankkeessa hyödynnetään myös muita Kainuun soten tietojärjestelmiä kuten Omasote ja Hyvinvoinnin palvelutarjotin. Yhteiskäyttömahdollisuus toteutuu Kainuun alueella.

6.4 Juurruttamissuunnitelma

Osahanke on tarkoitus toteuttaa verkostomaisena työn kehittämisenä Kainuun soten sisällä sekä yhteistyössä asiakkaiden ja kolmannen sektorin kanssa. Hankkeessa lisätään työntekijöiden osaamista järjestämällä tarvittavaa koulutusta ja työn kehittämispäiviä. Hanke tulee olemaan mukana operatiivisen toiminnan palaverissa ja työkokouksissa. Juurruttaminen tapahtuu koko hankkeen ajan.

6.5 Hankkeen aikataulu

Hankekausi on 1.10.2016 – 31.10.2018. Tarkempi toimintasuunnitelma aikatauluineen laaditaan rahoituksen varmistuessa.

7 Tarvittavat voimavarat

7.1 Hankkeen henkilöstö

Osahankkeen henkilöstö: hankkeeseen palkataan kaksi 100% työajalla olevaa hankesuunnittelijaa ja osa-aikainen, 25% hankeassistentti.

7.2 Budjetti

Ks liite.

8 Viestintä

Viestintää toteutetaan päähankkeen linjausten mukaisesti. Osahankkeelle tehdään oma tarkempi viestintäsuunnitelma rahoituksen varmistuttua osaksi toimintasuunnitelmaa.

8.1 Asiakkaiden/ omais- ja perhehoitajien / henkilöstön osallistamissuunnitelma

Omaiset ja asiakkaat tulevat olemaan oleellinen osa kehittämishanketta

8.2 Alustava viestintä – ja vaikuttamissuunnitelma

Kohderyhmä	Väline	Aika	Vastuuhenkilö	Tulokset
<i>Sisäinen tiedottaminen</i>	– Kaima, Kainuun soten sisäinen intra – sähköposti – puhelin – www- sivut – muistiot – väli – ja loppuraportti	– v.2017–2018 – kts. projektin aikataulu?	Hankesuunnittelija	Projektipäällikkö
<i>Ulkoinen tiedottaminen</i>	– blogiteksti – artikkeli – lehtijuttu – julkinen loppuraportti – tiedotteet – erilaiset hankkeesta syntyneet oppaat	– v.2017–2018 – kts. projektin aikataulu?	Hankesuunnittelija	Projektipäällikkö

9 TOIMINNAN ARVIOINTI

9.1 Riskien tunnistaminen ja riskien hallintasuunnitelma

Riski	Riskin minimointiin tähtäävät toimenpiteet
Aikataulu	Hanke aikataulutetaan välitavoitteiden mukaan. Hankesuunnittelijat henkilö seuraavat aktiivisesti aikataulun toteutumista ja vie hanketta suunnitelman mukaisesti eteenpäin.
Tiedotta- minen	Riittävän tarkka viestintäsuunnitelma, johon kirjataan huolellisesti tahot, joita tiedotetaan. Tiedottaminen eri organisaation tasoille riittävän usein, säännöllisesti. Ulkoisen viestinnän huomioiminen projektin aikana, joka tuo hankkeeseen näkyvyyttä ja vaikuttavuutta.
Henkilöstö	Ammattitaitoinen hankehenkilöstö, joka on perehdytetty hyvin. Hankehenkilöstö toimii osana Kainuun sote organisaation sisällä eri vastualueiden kanssa.
Hallin- nointi	Ammattitaitoinen hankehenkilöstö ja heidän vastuu osaamisensa ja ammatillisuutensa ylläpitämisestä. Kehittämisen- ja suunnitteluyksikön tuki, yksiköllä pitkäaikainen kokemus hankehallinnoimisesta ja toteuttamisesta.
Sitoutumi- nen	Hankesuunnittelijat sitoutuvat hanketyöhön ja etenevät suunnitelman mukaisesti. Ohjaus – ja työryhmät sitoutuvat ja osallistuvat suunniteltuihin palaveriin. Pilotointi toteutetaan yhdessä asiakasryhmän kanssa.
Hankkeen toimenpi- teet	Riittävän yksityiskohtainen hankesuunnitelma tukee toimenpiteiden toteutumista. Ajankohtaisen tiedon käyttäminen hankesuunnittelussa ja menetelmissä.
Taloudelli- set riskit	Hankkeen budjettia noudatetaan.

9.2 Itsearviointin toteutus ja väliarviointi

Osahankkeessa tullaan tekemään koko hankekauden itsearviointia hyödyntämällä esim. Tupu Holman itsearviointilomakkeita.

Hankkeen arviointia tekee myös hankkeen koordinaatioryhmä, asiakasryhmä sekä hanketyössä mukana olevat toimijat.